

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของนิสิตนิสิตของนิสิตนิสิต
ในเรื่องการผสมของบุตร

นางสาว วิมาดา เจียมสากุล

004777

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต
แผนกวิชาศึกษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๑๕

Factors Influencing the Attitudes of Parents
in Rural Thailand Towards the Marriage of
Their Children

Miss Vimala Chiamsakol

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the
Requirements for the Degree of Master of Arts (Demography)
Department of Social Studies
Graduate School
Chulalongkorn University
1972

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติ ให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร บริญญาามหาบัณฑิต.

.....
.....
.....

คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....
.....
.....

ประธานกรรมการ

.....
.....
.....

กรรมการ

.....
.....
.....

กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บัณฑิตที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบิกามารคาในชนบทไทยในเรื่องการสมรสของบุตร

ชื่อ นางสาว วิมาลา เจียมสากด แผนกวิชา สังคม

ปีการศึกษา ๒๕๑๕

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและประชากร อันอาจยังผลต่อทัศนคติของบิกามารคาในชนบทไทยในเรื่องการสมรสของบุตร คำนต่าง ๆ เช่น อายุที่เหมาะสมในการสมรสแบบครุขันธ์และการเลือกคู่สมรส

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือข้อมูลจากการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและประชากรของประเทศไทย ในส่วนที่เป็นการศึกษาเขตชนบท ทำเนิการโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างเดือนเมษายน ถึงพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยนิตินี้ซึ่งได้ผ่านการยอมรับในหน้าที่พนักงานสำรวจ ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน และสตรีที่สมรสแล้วในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง อายุไม่เกิน ๖๐ ปี ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว กับทัศนคติของบิกามารคา โดยใช้วิธีการทางสถิติศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อทัศนคติของบิกามารคาในการกำหนดอายุที่เหมาะสมในการสมรสของบุตร ก็คืออาชีพ บิกามารคาที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรที่มีทัศนคติที่จะให้บุตรสมรสเร็วกว่ากลุ่มอาชีพอื่น นอกจากนี้แล้วอาชีพ ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบิกามารคาในการกำหนดแบบครุขันธ์ของคู่สมรสอีกด้วย ซึ่งพบว่า บิกามารคากลุ่มอาชีพเกษตรกรมักต้องการให้บุตรและคู่สมรสเข้ามาอยู่รวมในครุขันธ์ด้วยกัน ในขณะที่กลุ่มอาชีพอื่นมีทัศนคติที่จะให้แยกไปอยู่ต่างหากและพบว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตก็มีผลต่อทัศนคติของบิกามารคาในการกำหนดแบบครุขันธ์ของบุตรภายหลังการสมรสเช่นเดียวกัน กล่าวคือ บิกามารคาที่มีบุตรน้อย มักมีความต้องการที่จะให้บุตรและคู่สมรสเข้ามาอยู่รวมด้วยกันในสัดส่วนสูงกว่าบิกามารคาที่มีบุตรมาก

ปัจจัยทาง เศรษฐกิจอีกอันหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการกำหนดอายุที่เหมาะสมในการ
สมรสของบุตร ก็คือ ฐานะของครอบครัวบิดามารดาที่มีฐานะยากจน มีทัศนคติที่จะให้บุตรสมรสเร็วกว่า
กลุ่มที่มีฐานะค่อนข้างดี

สำหรับปัจจัยทางด้านสังคมที่ยังผลต่อทัศนคติของบิดามารดาในการกำหนดอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตร ก็คือ ระดับการศึกษาบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง มีทัศนคติที่จะให้บุตรสมรส
ช้ากว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ปัจจัยด้านสังคมอื่น ๆ เช่น แบบครอบครัวของบิดามารดาและความเชื่อถือสิ่งนอกเหนือ
ธรรมชาติ ไม่ให้ความแตกต่าง เกินชัดในการศึกษา เรื่องแบบครอบครัวของบุตรภายหลังการสมรสและ
การเลือกคู่สมรสของบุตร

ปัจจัยทางด้านประชากรที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการกำหนดอายุที่เหมาะสมในการสมรส
ของบุตร ได้แก่ อายุปัจจุบันของบิดามารดา พบว่า บิดามารดาที่มีอายุมาก มีทัศนคติที่ต้องการให้บุตร
สมรสช้ากว่าบิดามารดาที่มีอายุน้อย ส่วนอายุแรกสมรสของบิดามารดานั้น ไม่ให้ความแตกต่าง เกินชัด
ในการศึกษานี้

จากการศึกษา อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของบิดามารดาในการกำหนด
อายุที่เหมาะสมในการสมรสของบุตร แบบครอบครัวของบุตรภายหลังการสมรส และการเลือกคู่สมรส
ของบุตร ได้แก่ อาชีพ ฐานะของครอบครัว ระดับการศึกษา และอายุปัจจุบันของบิดามารดา รวมทั้ง
จำนวนบุตรที่มีชีวิต

D

Thesis Title Factors Influencing the Attitudes of Parents in Rural
 Thailand Towards the Marriage of Their Children

Name Miss Vimala Chiamsakol, Department of Social Studies

Academic Year 1972

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the socio-economic and demographic factors which influence the attitudes of parents in rural Thailand towards the marriage of their children. Aspects of marriage that are examined include the ideal age at marriage, residence after marriage, and mate selection.

Data came from the first rural round of the National Longitudinal Survey of Social, Economic, and Demographic Change in Thailand conducted by the Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, April - May 1969. The sample is a stratified selection of 1 : 2000 of households in rural areas. Collection of data is by means of administering questionnaires to the head of households and their wives and also to every ever-married women in the family. This thesis examines statistical relationships between various factors and parents' attitudes.

It was found that occupation is the main economic factor which influences the parents' attitude towards the ideal age of their children at marriage. Parents who are farmers wanted their children to marry earlier than those of other occupations. The occupational factor is also related to the attitude towards the place of residence of their children after marriage. The parents of the farmer group wanted the married offspring and their spouse to live with them in the same household while

those of other occupations wanted the married couple to maintain a separate household. The number of living children has quite a significant effect on the parents' attitude towards place of residence: a higher percentage of the parents with a small number of living children would like their sons and/or daughters-in-law to live with them than parents with large number of living children.

Another economic factor affecting the parents' attitude towards the ideal age at marriage is economic status. The parents from poor families tend to prefer earlier marriages than those from an average or well-off families.

One sociological factor significantly related to the parents' attitude towards ideal age at marriage is educational level. Parents with higher education preferred their children to marry at a later age than those with lower education.

Other sociological factors such as the parents' place of residence after marriage and the belief in the supernatural have no significant influence on the desired place of residence of their children after marriage or on attitudes towards mate selection.

The chief Demographic factor which influenced the parents' attitude towards ideal age at marriage of their children is the parents' own age. Parents in the older age group would like their children to marry at a later age than parents in the younger age group. There is no relationship between the parents' age at first marriage and the ideal age at marriage for their children.

Thus it can be concluded that the factors most strongly affecting the parents' attitudes concerning ideal age at marriage, residence after marriage, and mate selection are occupational factors, economic status, educational level, the parents' own age, and the number of living children.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้น้ำชาญลของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรของประเทศไทย ในส่วนที่เป็นการวิจัยเชิงชนบทมาใช้สำหรับการศึกษากครั้งนี้ ทั้งได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา และควบคุมการวิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ พันโท เลื่อม ลัทธนันท์ อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่ออาจารย์ นิพนธ์ เทพวัลย์ ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่ออาจารย์ ดร. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ Dr. John Knodel ที่ปรึกษาจากสภาประชากร สหรัฐอเมริกา ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำในการใช้ถ้อยคำและประโยคที่เหมาะสมสำหรับบทความของวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ สุกสวาท ศิษโรจน์ คุณสุวินชา ธรรมวัช คุณน้ำเพชร พานิชพันธ์ เจ้าหน้าที่สถาบันประชากรศาสตร์ทุกท่าน เจ้าหน้าที่ศูนย์ประมวลผลฐานเครื่องจักรสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตลอดจนพี่ ๆ และเพื่อน ๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือด้วยใจโดยตลอด

ในท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อศาสตราจารย์ นายแพทย์มุกดา ตฤณานนท์ หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่ได้กรุณาแนะนำและให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ตลอดระยะเวลาการศึกษาของผู้เขียน.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง - จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ฉ - ช

กิตติกรรมประกาศ..... ซ

รายการตารางประกอบ..... ญ - ฎ

บทที่

๑ บทนำ..... ๑

๒ ระเบียบวิธีวิจัย..... ๑๕

๓ ปัจจัยทางค่านเศรษฐกิจที่อาจยังผลต่อทัศนคติของบิตามารดาในเรื่องการสมรส
ของบุตร..... ๒๑

๔ ปัจจัยทางค่านสังคมที่อาจยังผลต่อทัศนคติของบิตามารดาในเรื่องการสมรส
ของบุตร..... ๕๖

๕ ปัจจัยทางค่านประชากรที่อาจยังผลต่อทัศนคติของบิตามารดาในเรื่องการสมรส
ของบุตร..... ๕๘

๖ สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... ๑๑๓

บรรณานุกรม..... ๑๑๗

ประวัติการศึกษา..... ๑๒๐

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุตรชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพ..... ๒๓

๒ อัตราส่วนร้อยละของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมในการสมรสของบุตรชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพของสามี..... ๒๖

๓ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพ..... ๒๙

๔ อัตราส่วนร้อยละของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพของสามี..... ๓๑

๕ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของบุตรชายภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพ..... ๓๕

๖ อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของบุตรสาวภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพ..... ๓๘

๗ อัตราส่วนร้อยละของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของบุตรชายภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพของสามี.... ๔๑

๘ อัตราส่วนร้อยละของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของบุตรสาวภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตและอาชีพของสามี.... ๔๓

๙	อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุรุษชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและฐานะของครอบครัว.....	๔๗
๑๐	อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและฐานะของครอบครัว.....	๕๐
๑๑	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุรุษชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและฐานะของครอบครัว.....	๕๒
๑๒	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและฐานะของครอบครัว.....	๕๔
๑๓	อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุรุษชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา.....	๕๕
๑๔	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุรุษชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา.....	๖๒
๑๕	อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา.....	๖๕
๑๖	อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา.....	๖๘
๑๗	อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรส ของบุรุษชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา.....	๗๒
๑๘	อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรส ของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา.....	๗๔

๑๘ อัตราร้อยของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรส
ของบุรุษชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา..... ๗๖

๒๐ อัตราร้อยของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรส
ของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิตและระดับการศึกษา..... ๗๘

๒๑ อัตราร้อยของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของ
บุรุษชายภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต และแบบครอบครัวของหัวหน้า
ครัวเรือน..... ๘๑

๒๒ อัตราร้อยของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของ
บุตรสาวภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต และแบบครอบครัวของหัวหน้า
ครัวเรือน..... ๘๓

๒๓ อัตราร้อยของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของ
บุรุษชายภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต และแบบครอบครัวของสตรีที่สมรสแล้ว..... ๘๕

๒๔ อัตราร้อยของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับแบบครอบครัวของ
บุตรสาวภายหลังการสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิต และแบบครอบครัวของสตรีที่สมรสแล้ว..... ๘๗

๒๕ อัตราร้อยของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรสของ
บุรุษชาย ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และความเชื่ออื่นในเรื่องวงชะตา
คู่สมรสซัดกัน..... ๘๐

๒๖ อัตราร้อยของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่สมรสของ
บุตรสาว ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และความเชื่ออื่นในเรื่องวงชะตา
คู่สมรสซัดกัน..... ๘๒

๒๗) อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุปัจจุบันของหัวหน้า
ครัวเรือน..... ๕๕

๒๘) อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุปัจจุบันของหัวหน้า
ครัวเรือน..... ๕๗

๒๙) อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุปัจจุบันของสตรีที่สมรสแล้ว. ๕๘

๓๐) อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุปัจจุบันของสตรีที่สมรสแล้ว. ๖๐

๓๑) อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุแรกสมรสของหัวหน้า
ครัวเรือน..... ๖๐๕

๓๒) อัตราส่วนร้อยละของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุแรกสมรสของหัวหน้า
ครัวเรือน..... ๖๐๗

๓๓) อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรชาย จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุแรกสมรสของสตรีที่
สมรสแล้ว..... ๖๐๘

๓๔) อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสม
ในการสมรสของบุตรสาว จำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุแรกสมรสของสตรีที่
สมรสแล้ว..... ๖๑๑